

เชิดชู

ศ.นพ. สุพจน์ พงศ์ประสพชัย

ผู้ได้รับรางวัลอายุรแพทย์ดีเด่น ด้านครุแพทย์
ประจำปี 2566

กลับมาอีกครั้งกับบทความเชิดชู ในวารสารฉบับนี้ ทางทีมงานได้มีโอกาส สัมภาษณ์ ศ.นพ. สุพจน์ พงศ์ประสพชัย ครูแพทย์ผู้มีประสบการณ์การสอนและดูแลนักศึกษามาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังเป็นครูแพทย์ที่เป็นต้นแบบให้กับอาจารย์แพทย์ และนักศึกษาแพทย์หลายคน ซึ่งอาจารย์เพิ่งได้รับรางวัล อายุรแพทย์ดีเด่นด้านครุแพทย์ ประจำปี 2566 จากราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย อาจารย์จึงได้มาถ่ายทอดประสบการณ์ดีๆ ให้แก่ผู้อ่านทุกท่านในบทความนี้

1

อยากให้อาจารย์แนะนำบทบาทและภาระงานที่อาจารย์ทำในปัจจุบันครับ

ผมเป็นอาจารย์แพทย์ สาขาวิชาโรคระบบทางเดินอาหาร ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ทำหน้าที่สอนนักศึกษาแพทย์ตั้งแต่ปีที่ 2-6 และแพทย์ประจำบ้าน ในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต อายุรศาสตร์ทั่วไป และอายุรศาสตร์โรคระบบทางเดินอาหาร ทำหน้าที่เป็นเลขานุการฝ่ายการศึกษาหลังปริญญา ภาควิชาอายุรศาสตร์ พ.ศ. 2547 ถึง 2560 และเป็นประธานฝ่ายการศึกษาหลังปริญญา ภาควิชาอายุรศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 ถึงปัจจุบัน

2

อยากทราบความรู้สึกของอาจารย์ที่ได้รับรางวัลอายุรแพทย์ดีเด่นด้านศัลยกรรม ประจำปี 2566 จากราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย

ตื่นเต้นใจครับ เพราะในฐานะอายุรแพทย์แล้วรางวัลนี้ถือได้ว่าสูงที่สุดที่ชีวิตอายุรแพทย์คนหนึ่งจะมีได้ ผมกราบขอบพระคุณราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทยเป็นอย่างสูง ที่เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผมทำ และมอบเกียรติสูงสุดนี้ให้ รางวัลนี้เป็นพลังบวกอันยิ่งใหญ่ที่ทำให้ผมมุ่งมั่น ตั้งใจ และจะอุทิศเวลาและชีวิตที่เหลืออยู่นี้ ทำความดีเพื่อเหล่าศิษย์ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3

สิ่งที่อาจารย์รู้สึกภาคภูมิใจมากที่สุดในการเป็น “ครูแพทย์”

“ครูแพทย์” เป็นอาชีพที่มีคุณค่าต่อเพื่อนมนุษย์มาก ๆ เพราะประกอบด้วย 2 อาชีพ คือ การเป็น “ครู” ผู้มอบปัญญา และ “แพทย์” ผู้เยียวยาความทุกข์ อาชีพครูแพทย์จึงเป็นอาชีพที่ยอดเยี่ยม เป็นอาชีพที่ได้สร้างความดีที่บริสุทธิ์ และความดีที่ยิ่งใหญ่แก่เพื่อนมนุษย์ นอกจากนี้นักศึกษาแพทย์ที่เราได้สอน ล้วนเป็นผ้าขาว บริสุทธิ์ และดีงาม การสอนเขาเหล่านี้จึงเต็มไปด้วยความสุขและพลังบวก เขาเหล่านี้ล้วนเป็นเพชรเม็ดงาม เป็นนักศึกษาที่ดีที่สุดในชีวิตครูจะได้พบพาน ที่หากได้รับการเจียรไนเพียงเล็กน้อยก็จะกลายเป็นเพชรเม็ดงาม เป็นแพทย์ที่ดีงามที่จะไปขยายผล ไปทำความดีแก่เพื่อนมนุษย์ต่อไปได้อีกอย่างมากมาย

4

แรงบันดาลใจในการทำงานที่ส่งผลให้อาจารย์เป็น “อายุรแพทย์ดีเด่นด้านศัลยกรรม”

เพราะในแนวคิดของผม นักศึกษาแพทย์คือลูกศิษย์ชั้นดีที่สุด ที่ให้เกียรติมาให้เราสั่งสอนและเจียรไน หากเขาจบออกไปแล้วไม่งาม ต้องโทษครูผู้เจียรไน มิใช่โทษศิษย์ และเนื่องจากเขาคือศิษย์ที่ดีที่สุด เขาควรได้รับการสอนที่ดีที่สุด อาจารย์จึงมีความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่ดีที่สุด เราจึงจะคู่ควรที่จะสอนเขา ผู้เป็นแพทย์ที่ดีมิใช่จะเป็นครูที่ดีโดยอัตโนมัติ ครูแพทย์ที่ดีจึงต้องอุทิศเวลาในการพัฒนาด้านความเป็นครูมิให้ยิ่งหย่อนไปกว่าด้านการแพทย์ สิ่งนี้เป็นแรงบันดาลใจให้ผมพยายามค้นคว้า อ่านบทความวิชาการ อ่านคำแนะนำต่าง ๆ ใหม่ ๆ ด้านแพทยศาสตร์ศึกษา และฝึกฝนทักษะการสอนของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นทุกวัน ให้เราเป็นเลิศด้านการสอนที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

5

อยากทราบมุมมองของอาจารย์ต่อการเรียนการสอนแพทย์ในปัจจุบัน

ในด้านหลักสูตร ผลลัพธ์ และเนื้อหาที่ครอบคลุมโดยหลักสูตรนั้น หลักสูตรในปัจจุบันมีความกว้างขึ้นเพื่อครอบคลุมบางเรื่องที่น่าจะสำคัญในความเป็นแพทย์ปัจจุบันและอนาคต เช่น ทักษะในศตวรรษที่ 21, ทักษะการสื่อสาร, patient safety, rational drug use และทักษะปัญญาต่าง ๆ เป็นต้น ปัญหาคืออาจารย์แพทย์จำนวนมากก็อาจไม่ชำนาญในหัวข้อเหล่านี้เสียเอง และเนื่องจากมีหัวข้อเนื้อหาใหม่ ๆ ที่มากขึ้นแต่เวลาเรียนเท่าเดิม นั่นหมายความว่าเนื้อหาทางการแพทย์เดิมที่มากมายนั้นต้องลดเวลาลง อาจารย์จึงควรทุ่มเทอย่างจริงจังในการคัดเลือกหัวข้อที่สำคัญจริง ๆ ตัดบางหัวข้อออก หัวข้อที่เหลือก็ต้องกลั่นเนื้อหาจนตกผลึก สอนให้สั้นที่สุด กระชับที่สุด แต่ยังเข้มข้นและครบถ้วนในแก่น (ไม่ใช่รายละเอียด) ปัญหาคือ อาจารย์จำนวนมากยังมีความเป็นเจ้าของในรายวิชาเดิม เสียตาย และตั้งใจที่จะลดละหัวข้อของตนไม่ได้ จึงใช้การ “อัด” เนื้อหาจนโป่งแทบแตก พูดสอนเร็ว (ลวก) ขึ้นจนผู้เรียนไม่เข้าใจ หรือมีการลูกลามาไปยังเวลาส่วนตัวนอกเวลาของนักศึกษามากเกินไป อาจารย์จึงต้องปรับตัว มองภาพรวมของหลักสูตรเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว มองเป็นความท้าทาย มิใช่เอาแต่พำร่บหรือก่นด่าหลักสูตร

6 อาจารย์มีความเห็นว่าอาจารย์แพทย์ควรสอนนักศึกษาอย่างไรให้นักศึกษาคำนึงถึงผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง

นักศึกษาส่วนใหญ่มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม ผมคิดว่าการสอนที่จะทำให้ให้นักศึกษาคำนึงถึงผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางได้ดีที่สุดคือ การเรียนกับผู้ป่วยจริง มิใช่เรียนในห้องเรียน หน้าคอมพิวเตอร์ หรือแค้จอทย์ผู้ป่วยในกระดาษ การสอนที่เหมาะสมจึงได้แก่ การสอนขณะวอร์ดราวน์, การสอนข้างเตียง (bedside teaching), และการสอนที่แผนกผู้ป่วยนอก เป็นต้น โดยหลักการที่สำคัญที่สุดคือ ต้องให้นักศึกษาได้พูดคุยปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย (patient encounter), สอนให้นักศึกษาฟังเรื่องราวของผู้ป่วย (patient story) ในฐานมนุษย์อย่างตั้งใจ ไม่ใช่จะเอาแต่ปัญหา (problem list) ได้เห็นความทุกข์ยากลำบากทั้งกายและใจของผู้ป่วย ได้เศร้าสะเทือนใจกับผู้ป่วย ได้เห็นความเป็นปัจเจกของผู้ป่วย ได้ตระหนักว่าเรากำลังทำความดีที่ยิ่งใหญ่คือการเยียวยา (heal) มนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ มิใช่แค่แก้ปัญหา (problem) การให้นักศึกษาดูแลผู้ป่วยด้วยใจที่เปี่ยมสุขเพราะกุศลจิต และได้สัมผัสความสุขเมื่อเห็นผู้ป่วยของตนดีขึ้นนี้เอง ที่จะชักนำให้นักศึกษานั้นเต็มใจและทำเพื่อประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นที่หนึ่งและให้ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สองในที่สุด

7 มุมมองดี ๆ ที่อาจารย์ได้รับจากประสบการณ์ในวงการการศึกษาแพทย์ที่อาจารย์อยากฝากไว้ให้อาจารย์รุ่นหลังได้เห็นและนำไปปฏิบัติตาม

การพยายามพัฒนาความรู้และทักษะด้านความเป็นครู เป็นการทำดีเพื่อผู้อื่น คือ เพื่อลูกศิษย์ โดยเนื้อแท้ เมื่อใดที่เราตั้งใจทำสิ่งที่ดีงามเพื่อผู้อื่น สวรรค์จะช่วยให้ความพยายามนั้นสำเร็จโดยง่ายเสมอ เราจะพบกัลยาณมิตรมากมาย ที่คิดดี และพยายามทำสิ่งดี ๆ เพื่อลูกศิษย์เหมือนกับเรา กัลยาณมิตรเหล่านี้จะคอยสนับสนุน คอยให้พลังใจแก่กันและกัน ไม่พรับ่นก่นด่าเรื่องลบ มีแต่เรื่องบวก เรื่องดีงามที่แต่ละคนทำให้ลูกศิษย์ของตนมาแบ่งปันกันอย่างอบอุ่น

8 ขอ 3 คำ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของอาจารย์แพทย์ที่อยากประสบความสำเร็จ

- ให้เกียรติ : จงให้เกียรติลูกศิษย์ ทั้งกาย วาจา และความคิด ทำทุกอย่างอย่างตั้งใจและดีที่สุดเพื่อลูกศิษย์ เพราะเขาคือ ลูกศิษย์ที่ดีที่สุด เขาควรได้รับการสอนที่ดีที่สุด
- คิดบวก : จงเป็นคนคิดบวก มองบวก และมอบพลังบวกแก่ลูกศิษย์ ครูที่ดีจะไม่คิดลบ ไม่จ้องจับผิด และไม่ทำลายกำลังใจคน
- ไม่เป็นไร : จงอย่าเป็น perfectionist จงยินดีและรับได้ในความไม่สมบูรณ์ของศิษย์ และมี mindset ว่า “ไม่เป็นไรเลย ที่เขาไม่รู้ ทำไม่ได้ หรือเข้าใจไม่ถูก” เพราะตอนเราเป็นนักศึกษาเราก็อาจแยกว่านี้ด้วยซ้ำ

“ให้เกียรติ คิดบวก ไม่เป็นไร”